

Gemeenteraad gemeente Berkelland

T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Zaaknummer : 202057
Onderwerp : Voortgangsrapportage Berkelland dementievriendelijk
Verzonden : 21 DEC. 2018

Geachte leden van de raad,

Op 17 oktober 2017 besloot het college bij de Alzheimervereniging het predicaat 'dementievriendelijk' aan te vragen. In januari 2018 stelde de gemeenteraad het Beleidskader 'Samen Denken, Samen Doen' en bijbehorend uitvoeringsprogramma met daarin 'Berkelland dementievriendelijk' vast. En op 8 maart 2018 werd Berkelland officieel een dementievriendelijke gemeente.

In de tussentijd is er veel gebeurd, zoals activiteiten op het gebied van:

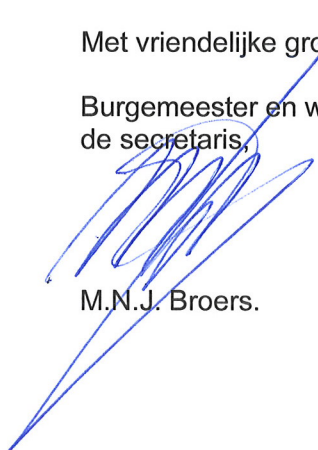
- Voorlichting,
- Cursusaanbod,
- Vroegsignalering,
- Aanbod ontwikkelen/ uitbreiden gespreksgroepen voor mantelzorgers en voor mensen met dementie zelf,
- Vergroten van de inzet van vrijwilligers via bestaande vrijwilligersinitiatieven,
- Bevorderen van de inzet van domotica.

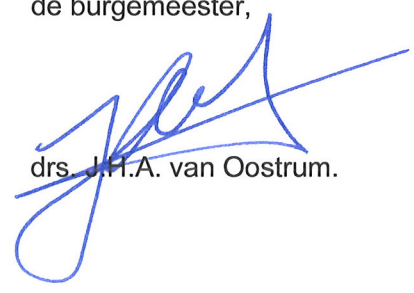
Inmiddels is het een goed moment in het kader van de actieve informatie de ontwikkelingen met de gemeenteraad te delen.

Daartoe bieden wij u graag bijgaande 'Voortgangsrapportage Berkelland dementievriendelijk' aan.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers.

drs. J.H.A. van Oostrum.

Eerste voortgangsrapportage
'Dementievriendelijk Berkelland'

1. Inleiding

Op donderdag 8 maart 2018 ontving wethouder Marijke van Haaren het predicaat 'dementievriendelijke gemeente' uit handen van mevrouw Gerri Bannink van de Stichting Alzheimer Nederland. Dit betekent dat de gemeente Berkelland samen met ondernemers, organisaties en inwoners aan de hand van een plan van aanpak wil werken aan een samenleving waarin er plaats is voor dementie. Met de aanstelling van een projectleider dementie is hiermee vervolgens hard aan de slag gegaan. Deze voortgangsrapportage brengt de activiteiten in het eerste half jaar in beeld en geeft een doorkijkje naar de komende twee jaar.

Op 8 maart 2018 plaatste wethouder Marijke van Haaren samen met Gerri Bannink van Stichting Alzheimer Nederland voor de ingang van het gemeentehuis in Borculo een speciale stoeptegel met daarop de tekst 'Samen maken we Nederland dementievriendelijk'.

2. Algemeen

Dementie is een landelijk probleem. De kans bestaat dat 1 op de 5 mensen in Nederland een vorm van dementie krijgt. Het aantal mensen met dementie zal daarom als gevolg van de vergrijzing “explosief” stijgen. Tegelijkertijd blijkt in de praktijk dat mensen die lijden aan een vorm van dementie en hun mantelzorgers, graag zo lang mogelijk thuis en in hun vertrouwde omgeving willen wonen. Een dementievriendelijke samenleving is een samenleving waarin mensen ontspannen met elkaar omgaan, en waarin er volop plaats is voor mensen die ‘anders’ zijn. Zo gezegd is een dementievriendelijke gemeente daarmee een gemeente die vriendelijk is voor al haar inwoners, en is er winst voor iedereen te behalen, ook voor andere kwetsbare mensen in de gemeente. We richten ons specifiek op dementie vanwege de grote en groeiende aantallen mensen die het treft. De ziekte last bij dementie is fors, voor zowel degene die het treft als voor de naaste omgeving. Verder wonen mensen met dementie steeds langer zelfstandig thuis. Mantelzorgers maken hierbij het verschil. Zij ervaren in de meeste gevallen een grote last op hun schouders. Daarbij is er rondom dementie sprake van taboes die tot gevolg hebben dat mensen met dementie en hun naasten al heel snel in een isolement kunnen komen. In een dementievriendelijke gemeente dragen de inwoners en de maatschappelijke organisaties hun steentje bij aan het voorkomen van dit isolement.

3. Handen ineen geslagen in platform

Alzheimer Nederland adviseert gemeenten over de wijze waarop zij de samenleving kunnen informeren en ondersteunen in het omgaan met dementie. Hiervoor heeft zij onder andere een speciaal stappenplan ontwikkeld dat uiteindelijk resulteert in het predicaat ‘dementievriendelijke gemeente’. Stap 1 is het opzetten van een dementienetwerk. Op 13 oktober 2015 stemde het college in met het functioneel model kwetsbare ouderen Oost Achterhoek en daarmee met deelname aan het Platform kwetsbare ouderen Oost Achterhoek (bestuurlijk en ambtelijk) en de Regiegroep kwetsbare ouderen Oost Achterhoek (ambtelijk). Daarnaast hebben in Berkelland in 2016 diverse organisaties de handen ineen geslagen en het platform dementie Berkelland opgezet. Dit platform heeft de meest urgente problemen en wensen geïnventariseerd en een aantal concrete voorstellen gedaan om de ondersteuning van mensen met dementie ook voor de komende periode te verbeteren. En er is bestuurlijk draagvlak ontstaan om een aantal projecten in onderlinge samenhang te ontwikkelen en blijvend te ondersteunen om vervolgens te komen tot het predicaat ‘dementievriendelijke gemeente’ van Stichting Alzheimer Nederland. Wethouder Marijke van Haaren: “We kunnen er echt niet omheen dat meer en meer inwoners en organisaties dagelijks te maken krijgen met dementie. Er ligt een gezamenlijke uitdaging om er met elkaar voor te zorgen dat mensen met dementie en hun naasten zo prettig mogelijk in Berkelland kunnen blijven wonen. Dat doen we nu al en dat blijven we ook doen. Samen met ondernemers, organisaties en inwoners willen we ons daarvoor inzetten.”

4. Acties in de afgelopen periode

Op basis van het plan om te komen tot een dementievriendelijk Berkelland is al de volgende randvoorwaarden gewerkt:

- Het opzetten van een goede overlegstructuur met de verantwoordelijke organisaties en de regioafdeling van Alzheimer Nederland. De nieuwe taken die de gemeente vanuit de Wmo kreeg vereisten intensieve contacten van Voormekaar met wijkverpleegkundigen en POH'ers (praktijkondersteuners huisartsen), maar uiteraard ook de huisartsen zelf. Het genoemde breed

samengestelde platform is begin dit jaar omgevormd tot een kleinere Projectgroep dementie, bestaande uit een afvaardiging van diverse disciplines en diverse kernen.

- Elkaar weten te vinden als hulpverleners is bevorderd door:
 - Voortzetting van twee keer per jaar bijscholing en ontmoeting rond een thema. Bij de scholing Kwetsbare ouderen van “Lokaal Samenwerken” op 16 Oktober waren er 36 zorgprofessionals aanwezig. Het thema was hierbij “Voorkom een crisis door samen te werken”. Proscoop heeft een evaluatie uitgevoerd.
 - Uitrol zogenaamd ‘functioneel model’ met casuïstiekbespreking.
 - Intranet (Plek) waarin kennis gedeeld kan worden. Inmiddels bestaat de online “Projectgroep kwetsbare ouderen” uit 21 leden.
- Aanstellen Projectleider Dementie bij gemeente Berkelland. Op 20 Augustus 2018 is Tine Bouwman gestart met haar functie. Haar takenpakket bestaat uit het opzetten, ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten, in nauwe samenwerking met de Voormekaar-teams en aanbieders.

Foto: Tine Bouwman bij het Gemeentehuis in Borculo.

Ook zijn de volgende activiteiten opgepakt:

1. Voorlichting met als doel taboeverkleining, vroegsignalering door middel van:

- Voorlichtingsfolder ‘Wegwijzer dementie in Berkelland’ ontwikkeld over dementie.
- Wervingsteksten en PR- artikelen m.b.t. dementie in Berkelbericht, regionale kranten en op de facebookpagina van gemeente Berkelland, intranet (Plek) en op de website van Samendementievriendelijk.

- Er is uitleg gegeven aan het bestuur van de ondernemersvereniging Berkelland.
- Algemene voorlichting over dementie is bevorderd doordat er aandacht is geweest voor dementie in bibliotheken in Berkelland in de Wereld Alzheimer week. De bibliotheken hebben namelijk op ons verzoek hoeken gemaakt over dementie met boeken, films etc.
- Met het doel om sportverenigingen voorlichting te gaan geven over dementie is geïnventariseerd hoeveel en welke sportverenigingen er zijn met een aanbod voor senioren. Dit zijn er 112!
- Er is gewerkt aan een bedrijfspagina met een aanbod van diverse Online trainingen 'Omgaan met dementie' van Samendementievriendelijk voor mensen die bij de Gemeente Berkelland werken en vrijwilligers.
- Er zijn twee trainingen 'Goed omgaan met dementie' georganiseerd door trainers van Samendementievriendelijk. Deze training is bedoeld voor mensen die als vrijwilliger of beroepsmatig te maken hebben met mensen met dementie. In November is een derde training gepland.

Bij de eerste training op 6 september waren er 24 deelnemers. De respons op de evaluatie was 8 deelnemers. Bij de evaluatie kwam naar voren dat de vragen m.b.t. de kennistoename bijna allen positief waren. Ook het proces werd positief gewaardeerd. Als rapportcijfer werden twee zevens gescoord, vijf achten en één negen. Enkele reacties waren: zinvol & leerzaam, elke deelnemer werd betrokken, vragen van deelnemers werden geïnventariseerd.

Foto: Training 6 September 2018

Bij de tweede cursus waren er 24 deelnemers. Er was een respons op de evaluatie van 18 deelnemers. Het gemiddelde cijfer voor de training was een 8. Twee mensen gaven aan als punt ter verbetering om ook een praktijksituatie te oefenen in een rollenspel. Daarom gaan bij de volgende training een maximum van 20 deelnemers hanteren. De 'GOED' methode werd als een geschikt handvat gezien om met mensen met dementie om te gaan.

De methode 'GOED' is een ezelsbruggetje voor hoe je mensen met dementie het beste kunt benaderen:

Geruststellen: Praat op kalme toon, stel jezelf voor en zeg wat je gaat doen.

Oogcontact: Maak oogcontact om te checken of je wordt begrepen en geef de persoon met dementie de tijd om te reageren.

Even meedenken: Vraag de persoon met dementie of je mag helpen. Leef mee met ideeën en wensen en betrek hem of haar bij de oplossing.

Dankjewel: Sluit het goed gesprek. Dankjewel dat je iemand met dementie hebt geholpen!

Foto: Training 30 Oktober 2018

Bij de derde training waren er 20 deelnemers. De respons op de evaluatie was van 20 deelnemers. Het gemiddelde cijfer voor de training was een 8,7!

Foto: 13 November 2018

- 17 t/m 23 september was het Wereld Alzheimer Week. De gemeente Berkelland heeft hier aandacht aan besteed. Vrijwilligers en zorgprofessionals gingen in vijf dorpen de markt op om kennistesten over dementie af te nemen bij inwoners van de gemeente Berkelland. Dit zorgde voor serieuze gesprekken en veel positieve reacties. Dit was tevens een 0-meting voor het project dementievriendelijke gemeente Berkelland. Het was tevens bedoeld om mensen te prikkelen om open te staan voor informatie over dementie. Hiermee is dementie in de gemeente Berkelland goed op de kaart gezet volgens 'Samendementievriendelijk'.

Foto: Wereld Alzheimer Week, in Ruurlo op de markt. Van links naar rechts: Mirjam Arends, Voormekaar Ruurlo, Gemeente Berkelland. Daarnaast: Tine Bouwman, Projectleider Dementie, Gemeente Berkelland. In het midden Marijke van Haaren, wethouder WMO, Daarnaast Ida Snuverink-Siersema, Voormekaar Ruurlo, Gemeente Berkelland en rechts: Sonja Brummelaar, Wijkverpleegkundige Sensire

Veel mensen hebben te maken (gehad) met dementie in hun omgeving. Ook beseffen zij dat er een kans is dat zij zelf dementie krijgen. Het treft immers 1 op de 5 Nederlanders. Inwoners reageerden dan ook positief op het feit dat de gemeente zich inzet voor een dementievriendelijke samenleving. Bij 196 deelnemers is een kennistest afgenomen.

De kennistest bestond uit verschillende stellingen over dementie. In totaal hebben in Berkelland 194 mensen de test gedaan; 25 in Beltrum, 43 in Ruurlo, 20 in Neede, 62 in Borculo en 44 in Eibergen. Als je per dorp de uitkomsten vergelijkt, liggen deze erg dicht bij elkaar. Dat betekent dat de kennis van inwoners in Berkelland over dementie redelijk gelijk is.

Een groot aantal deelnemers weet bijvoorbeeld dat het niet goed is om iemand met dementie te corrigeren als hij of zij iets zegt. Dat kan namelijk het gevoel oproepen dat iemand iets verkeerd heeft gedaan. Het besef dat hij of zij dingen niet meer goed weet kan erg confronterend zijn. Het is daarom beter om op respectvolle wijze mee te gaan in zijn of haar verhaal.

Soms werd er ook minder goed gescoord. Zo dachten veel mensen dat het beter is om iemand met dementie niet lastig te vallen met vragen over administratieve of 'regel' zaken, maar dat het beter is om hiervoor de partner aan te spreken. Dit is niet het geval. De persoon met dementie kan zich dan gepasseerd voelen en daardoor achterdochtig worden. Voor iemand met dementie is het belangrijk om de eigen regie te houden. Betrek hem of haar daarom zo lang mogelijk in het gesprek.

2. Aanbod ontwikkelen/ uitbreiden van cursussen en gespreksgroepen voor mantelzorgers en voor mensen met dementie zelf, afhankelijk van de behoefte.

- Het bestaande aanbod voor cursussen/ gespreksgroepen voor mensen met dementie en voor hun mantelzorgers is in kaart gebracht middels een overzicht. Ook is hierbij nagegaan wat de kwaliteit van de interventies is en hoe dit verbeterd kan worden.
- Er zijn twee nieuwe vrijwilligers gevonden als gespreksleider van de POP-groep (Partners Ondersteunen Partners). De lopende POP-groep met 9 deelnemers wordt afgebouwd omdat de vrijwilliger wil stoppen. Er is een nieuwe POP-groep gestart in oktober met 6 deelnemers.
- De cursus "Omgaan met mensen met dementie", voor mantelzorgers, heeft in Mei plaatsgevonden met 15 deelnemers. De cursus in het najaar is van start gegaan op 17 oktober met 13 deelnemers. In januari 2019 gaat een extra cursus van start vanwege de grote behoefte. Momenteel staan er namelijk 10 mensen op de wachtlijst. Er zijn SMART-doelstellingen voor deze cursus geformuleerd en er is een nieuw evaluatieformulier ontwikkeld.

3. Vergroten van de inzet van vrijwilligers via bestaande vrijwilligersinitiatieven.

Met medewerkers van Voormekaar teams is besproken wat de huidige situatie is, welke ontwikkelingen er zijn en welke behoefte er is aan ondersteuning. Naast de vrijwilligers via VIT, wordt gewerkt aan een Knooppunt Mantelzorg. In januari/februari 2019 zal dit gereed zijn. Dan willen ze graag publiciteit om de vraag en het aanbod van vrijwilligers bij elkaar te brengen.

4. Uitbreiding van de mogelijkheden voor dagvoorzieningen, kwantitatief en kwalitatief.

- Er is geïnventariseerd hoeveel en in welke dorpskernen er dagvoorzieningen er zijn en welke activiteiten er voor ouderen in de dorpskernen worden georganiseerd.
- Er is i.s.m. Sportfederatie Berkelland, MKW (Muziek en KunstWijs), opdrachtgever Sport en de Ketenregisseur, overleg geweest en een start gemaakt met de ontwikkeling van een beweegaanbod voor jong dementerenden en hun mantelzorgers.
- De projectleider Dementie heeft zich verdiept in DOEmentie; dit is variant op de interventie Dementalent. Momenteel wordt een onderzoek door ZonMw uitgevoerd naar de kosteneffectiviteit van Dementalent. Dit zal eind 2019 afgerond zijn. Goed om die resultaten mee te nemen bij de voortgang.

5. Bevorderen van de inzet van domotica bijvoorbeeld via het organiseren van een leenkoffer met diverse domotica-hulpmiddelen.

- Overleg gehad met het Andrea en Anita van project 'Tech Thuis' in Rheden. Dit project wordt uitgevoerd door Attent, Innoforte en Stoer. Het valt onder casemanagement fase 1 en 2 (niet pluis - preventie). In dit project wordt door ergotherapeuten met de mensen met dementie en hun mantelzorgers bekeken welk ICT-hulpmiddel het beste in hun situatie, past. Dan kunnen mensen het uitproberen. Mensen met dementie worden met hulp van vrijwilligers getraind hoe ze met een hulpmiddel om kunnen gaan. Als het ICT-hulpmiddel bevalt, kunnen mensen het kopen. Dit project is nog niet afgerond en de verwachting is dat de business case eind van 2018 klaar is. Het is een omvangrijk project om te implementeren. In Rheden worden gesubsidieerd door ZonMw.
- Bezoek gebracht aan het Beleefhuis van Zlimthuis om een beeld te krijgen van ICT-mogelijkheden voor zelfstandig wonende ouderen en voor mensen met dementie.
- Geïnventariseerd in welke dorpskernen welke ICT-mogelijkheden worden ingezet. Hieruit bleek dat er al wel wat gedaan wordt maar dat nog lang niet alle mogelijkheden voor mensen met dementie worden ingezet. Zorgprofessionals zijn geïnformeerd over de mogelijkheden.
- Via de projectleider Wonen is gestimuleerd om een soort Beleefhuis zoals Zlimthuis in Doetinchem, in deze regio te gaan neerzetten waar mensen ICT-hulpmiddelen kunnen uitproberen.

En verder...

- Er hebben overleggen plaatsgevonden van de Projectgroep Dementie, de werkgroep dementie en deelname aan het Platform kwetsbare ouderen. Daarnaast zijn er contacten gelegd met interne- en externe medewerkers met als doel te verbindingen te leggen rond dementie, af te stemmen of de voortgang te bewaken/ coördineren/kwaliteit bevorderen/ evalueren.
- Dorpskerngezondheidsprofiel met focus op dementie is uitgevoerd. Hiervoor is informatie verzameld voor een dorpskernprofiel van de vijf dorpskernen over diverse onderwerpen. Deze informatie is geanalyseerd en wordt verwerkt in de vorm van een kaart van Berkelland (digitaal).
Er is nog informatie nodig over de behoeften van mensen met dementie en hun mantelzorgers over een aantal onderwerpen. Dit wordt zoveel mogelijk meegenomen bij bestaande initiatieven met inwoners.
- Projectplan geschreven voor de doorontwikkeling van Dementievriendelijk Berkelland.

5. Doorontwikkeling de komende twee jaar

Aan de hand van het vastgestelde document 'Berkelland, dementievriendelijke gemeente', dat door het college is vastgesteld op 17 oktober 2017 is het 'Projectplan Dementievriendelijk Berkelland' geschreven.

Beoogde resultaten

Leidraad bij de activiteiten voor de komende twee jaar zijn de volgende beoogde resultaten:

- Vergroten van kennis over dementie en hoe hiermee om te gaan in de eigen organisatie en in de gemeente. Hierdoor bereiken van meer begrip voor dementie in de samenleving, het herkennen van mensen met dementie en het beter omgaan met mensen met dementie.
- Mensen met dementie en hun mantelzorgers in een vroeger stadium en via maatwerkoplossingen ondersteunen. Inzet van vrijwilligers hierbij vergroten.
- Verschuiving van zorg naar welzijn/ positieve gezondheid. Beter benutten van preventieve maatregelen en -voorzieningen en van ICT oplossingen. Hulpverleners weten elkaar goed te vinden.
- Mensen met dementie kunnen zo lang mogelijk meedoen in de samenleving en krijgen begeleiding op maat.
- Zorgprofessionals zijn op de hoogte van actuele ontwikkelingen en ze delen kennis met elkaar.

Hiervoor is het nodig dat randvoorwaarden voor het project Dementievriendelijk Berkelland worden uitgevoerd.

Dit houdt in dat er verbindingen worden gelegd met diverse beleidsterreinen. Afstemming en betrokkenheid bij het project wordt verkregen via overleg van de werkgroep Dementie en de projectgroep dementie. Er wordt een stuurgroep dementie opgericht. Er zijn overleggen met netwerkpartners. Het projectplan wordt waar nodig aangepast. Ook wordt de voortgang en kwaliteit van het project bewaakt en wordt geëvalueerd volgens een evaluatieplan.

6. Financiën

Het project 'dementievriendelijke samenleving' staat opgenomen in het uitvoeringsprogramma bij het Beleidskader sociaal domein zoals dat begin dit jaar door de gemeenteraad is vastgesteld. De onderstaande begroting wordt uit bijbehorend budget van € 2,5 miljoen betaald.

Begroting (2 ^e helft) 2018-2020	Per jaar	Totaal
Medewerker dementie voor 18 uur	€ 38.000	€ 95.000
Opleidingen	€ 4.000	€ 10.000
Voorlichting	€ 1.200	€ 3.000
	€ 43.200	€ 108.000

7. Vervolgrapportages

Deze rapportage zal aan de hand van de bij 5. benoemde resultaten in het voorjaar 2020 weer worden uitgebracht.

